

Anti-pestprotocol

Handelingen rondom pesten

Praktijkschool De Faam

Versie: augustus 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Verantwoording pestprotocol	4
Doelstelling	4
Plagen en pesten	4
Soorten pesten	4
Cyberpesten	5
Verschillende rollen bij pesten	5
Preventie	7
Pedagogisch klimaat	8
Gedragsverwachtingen	9
Preventieprogramma's	10
Signaleren van pestgedrag	12
Signaleren via observaties	12
Signaleren via screening	12
Signalen van de leerling	12
Stappenplan	13
Melding van pestgedrag	13
Stappenplan	13
Aanvullingen digitaal pesten	14
Stroomschema stappenplan	15
Borging	16
Klachtenregeling	17

Inleiding

De Faam is een school voor Praktijkonderwijs. Leerlingen stromen in met een praktijkschooladvies en we werken toe naar uitstroom richting arbeid of doorstroom naar het mbo. In ons onderwijs richten wij ons op de volgende 4 domeinen: wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. De waarden van de school zijn Veiligheid, Vertrouwen & Betrokkenheid.

Het pestprotocol is opgebouwd uit meerdere onderdelen. Het eerste onderdeel is een verantwoording waarin duidelijk wordt wat de doelstelling is. Wanneer praktijkschool de Faam iets geen plagen meer vindt, maar pesten en met welke vormen van pesten de school mee te maken heeft. Vervolgens wordt er besproken welke preventieve maatregelen praktijkschool de Faam neemt tegen pesten en wat de school belangrijk vindt in het pedagogische klimaat en op welke manier wordt dit in (en buiten) de lessen doorgevoerd. Ten derde komt er in dit protocol naar voren op welke wijze pesten gesignaleerd wordt. Daarna behandelt dit protocol het stappenplan. Hierin komen de fases samen en staat er stap voor stap wat de school doet met betrekking tot pesten. Tot slot wordt er weergegeven hoe dit protocol gewaarborgd wordt binnen de school. Hier vallen verschillende aspecten onder, zowel de borging binnen de school als de landelijke normen waar een pestprotocol aan hoort te voldoen.

Verantwoording pestprotocol

Doelstelling

Pesten is een belangrijk probleem waar vrijwel iedere school mee te maken krijgt. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Bij De Faam hechten wij er belang aan om actief op te treden tegen pesten, omdat we weten dat pesten vervelende gevolgen heeft voor zowel daders als slachtoffers en omstanders, als ook voor de sfeer in de klas en op de school.

Het pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en medewerkers van praktijkschool de Faam, welke deel uitmaakt van de stichting ZAAM onderwijs. Het geeft het beleid van de school weer met betrekking tot pesten. Het doel van het protocol is dat leerlingen zich tijdens hun schoolperiode bij praktijkschool De Faam veilig en geaccepteerd voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Het doel is ook het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven. Dit betekent dat de school pesten als ongewenst gedrag beschouwt. Door wederzijds respect te tonen, stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Plagen en pesten

Plagen is een spel, wat door niemand als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Er is sprake van gelijkwaardigheid tussen de partijen. Door elkaar uit te dagen leren leerlingen met conflicten om te gaan, dat is een sociale vaardigheid die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten is wanneer plagen een probleem wordt. De regel geldt dat degene die het ondergaat bepaalt wanneer het plagen pesten wordt. Hij bepaalt wat gewenst is en wat niet meer. Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uit komt. Pesten is systematisch en wordt als bedreiging ervaren. Al het grensoverschrijdende gedrag rekent Praktijkschool De Faam tot pesten. De pester speelt de baas, de gepeste is niet meer in staat voor zichzelf op te komen en ondervindt duidelijk nadelige gevolgen.

Soorten pesten

Pesten kan allerlei vormen aannemen. In onderstaande opsomming staan voorbeelden die mogelijk als pesten beschouwd kunnen worden.

- **Verbaal:** Schelden, belachelijk maken, uitlachen, een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken / (etnische) afkomst / geloof / seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas of andersoortig gedrag.
- **Fysiek:** Trekken, duwen, schoppen, slaan, spugen, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken, seksuele intimidatie.
- **Intimidatie:** Het dreigen met geweld, opjagen of achterna lopen, opsluiten, in de val laten lopen.

- **Isolatie:** Het uitsluiten van een klasgenoot door het voortdurend duidelijk te maken dat hij/zij niet gewenst is. Niet laten deelnemen aan groepsopdrachten. Doodzwijgen of roddelen met anderen over de gepeste valt ook onder isolatie.
- **Stelen of vernielen van bezittingen:** Afpakken, beschadigen en kapot maken van spullen.
- **Discriminatie:** Onterecht onderscheid maken op basis van verschillende kenmerken zoals huidskleur, etnische afkomst, geaardheid, religie, leeftijd, sekse, handicap, etc.
- **Digitaal pesten:** Ongewenste berichten versturen, via mail/chatprogramma's/apps en het gebruiken van mobiele telefoons of websites om iemand zwart te maken.
- **Afpersing:** Dwingen om geld of spullen af te geven, afdwingen om iets te doen voor de pestende leerling, via sociale media onder druk zetten. Het onder druk versturen en/of posten van online (seksueel getinte) foto's/video's valt ook onder afpersing.

Cyberpesten

Cyberpesten of digitaal pesten is pesten via telefoon, tablet of computer; via WhatsApp, Instagram, Snapchat, TikTok, etc. Het gaat hier om het verspreiden van negatieve berichten over of tegen een persoon of het ongewenst plaatsen van foto of video van de gepeste persoon. Digitaal pesten is niet zo onzichtbaar als velen denken. Vaak is het ook in de klas of op school op te merken aan de manier waarop iemand behandeld wordt. Leerlingen zitten veelal met elkaar in groepsapp of volgen elkaars sociale media. Wordt iemand digitaal gepest, dan wordt hij vaak ook op school gepest.

Verskillende rollen bij pesten

Pesten is een groepsprobleem. In iedere groep waarin wordt gepest zijn verschillende rollen te onderscheiden die ervoor zorgen dat het pesten ontstaat, in stand wordt gehouden, verergert of vermindert. In onderstaande opsomming staan voorbeelden van de verschillende "rollen" die een leerling aan kan nemen wanneer er sprake is van pestgedrag.

De pester

De pester is degene die het initiatief neemt tot het pesten. Pesters worden vaak populair gevonden door andere leerlingen uit de groep, omdat ze meer macht hebben in de groep. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Tegelijkertijd zijn ze niet geliefd. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in hun ogen immers om, om gepest te worden. Daarnaast hebben pesters soms ook een positieve blik op het gebruik van geweld.

Er zijn diverse oorzaken aan te wijzen waarom iemand pestgedrag laat zien:

- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; iemand is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is.
- Spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel voor autonomie.
- Een negatief zelfbeeld, weinig eigenwaarde.
- Een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouders/verzorgers.
- Verveling.
- Niet kunnen omgaan met winst- en verlies.

De gepeste/ het slachtoffer

De gepeste of het slachtoffer is degene die gepest wordt en het doelwit is van de pesterijen. Een leerling die wordt gepest, praat er thuis of op school niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte/angst
- Angst dat de ouder(s) met iemand van school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat hij/zij niet mag klikken.
- De ouder(s)/verzorger(s) van een leerling die gepest wordt, kunnen er moeite mee hebben dat hun kind aan zichzelf zou kunnen werken.

De meeloper/ aanmoediger

De meeloper of aanmoediger is een leerling die zich ophoudt in de groep rond de pester en die actief meedoet met het pesten. Als de pester begint dan doet de meeloper actief mee of lacht het slachtoffer uit en moedigt daarmee de pester aan om dit pestgedrag vaker te laten zien. Het kan zijn dat de meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Het kan ook zijn dat ze dit gedrag laten zien uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Anderen zien het pesten als een spel en doen daarom mee. Meelopers/aanmoedigers zijn zich lang niet altijd bewust van het negatieve effect van hun gedrag.

De buitenstaander

De buitenstaander wil niets met het pesten te maken hebben en trekt zich terug door zich te distantiëren van het pestgedrag. Veel leerlingen hebben last van het gepest en voelen zich rot om wat er gebeurt. Ze durven niet in te grijpen of weten niet wat ze moeten doen. Hier kunnen zij zich schuldig door voelen.

De helper/ verdediger

De helper of verdediger komt op voor de gepeste en voor zichzelf. Dit kan hij/zij doen door de gepeste te troosten, de pester op zijn/haar gedrag aan te spreken of het pesten bij anderen (bijvoorbeeld bij de coach of ondersteuningsteam) te melden.

De omstander

De omstander is een persoon die niet in de groep zit, maar wel bij de groep betrokken is, zoals de coach, medewerkers binnen eXtra en het ondersteuningsteam, docenten, ouder(s)/verzorger(s), vrienden/vriendinnen, leerlingen van andere klassen, etc.

Anti-pestcoördinator:

- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid.
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Coördinatie van anti-pestbeleid van de school.

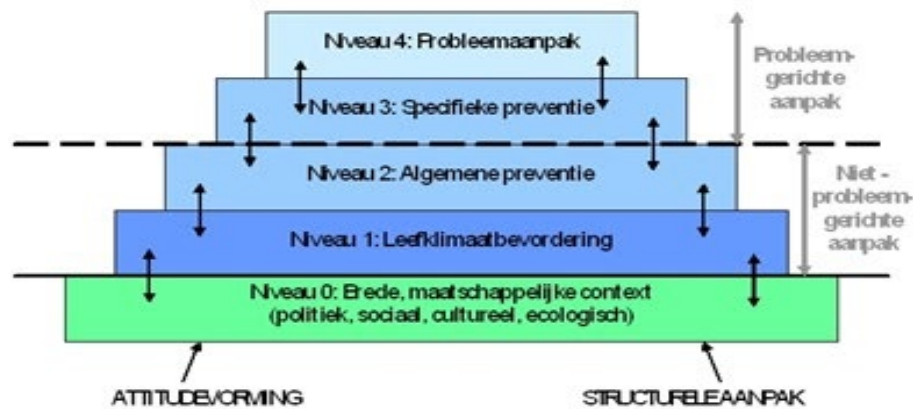
Preventie

Vrijwel alle scholen hebben te maken met pesten. Uit recente cijfers van het ministerie van OCW (september 2018) blijkt dat 5% van de vo-leerlingen wordt gepest. Daarnaast worden veel scholen geconfronteerd met discriminatie, wat vaak uitmondt in pesten; leerlingen worden uitgescholden, buitengesloten of mishandeld omwille van bijvoorbeeld hun geloof, etnische afkomst of seksuele voorkeur. Een specifiek aandachtspunt is de toename van pesten via internet en sociale media.

Pesten en discriminatie zijn ernstige en hardnekkige problemen binnen een school; het aanpakken en voorkomen ervan is geen gemakkelijke opgave. Deze problemen staan scherp op het netvlies van scholen en zij werken er hard aan om - samen met andere verantwoordelijken zoals ouders en gemeenten - pesten en discriminatie tegen te gaan. Vrijwel alle scholen voeren hier beleid op, zowel preventief - bijvoorbeeld via voorlichting over de gevolgen van pesten/discriminatie en burgerschapsonderwijs - als reactief.

Om een zo goed mogelijk pestprotocol te hanteren voor praktijkschool de Faam, is het belangrijk dat dit protocol ook een theoretische achtergrond kent. De preventiepiramide van Johan Deklerck (2010) is een instrument dat goed toepasbaar is en past binnen dit pestprotocol.

Schema: de preventiepiramide (Johan Dekker)

Niveau 0 ligt buiten de invloed van de school. Het gaat om een brede maatschappelijke context.

Niveau 1 gaat over het bevorderen van een goed pedagogisch klimaat. In dit hoofdstuk zal naar voren komen hoe Praktijkschool De Faam tegemoet komt aan deze leefklimaatbevordering.

Niveau 2 is gericht op de algemene preventie. Bij het onderwerp 'preventieprogramma's' komt er naar voren wat er vakinhoudelijk gedaan wordt als algemene preventie.

Niveau 3 is al een meer probleemgerichte aanpak. Dit niveau gaat over specifieke preventie. Hier is de aanpak al gericht op een bepaalde doelgroep: de risicodragers. Dit komt naar voren bij het hoofdstuk 'Stappenplan en borging'.

Niveau 4 is het laatste niveau in deze preventiepiramide. Dit is de echte probleemaanpak. Dan is de aandacht gericht op een probleem dat er al is. Er wordt gekeken hoe dit probleem opgelost kan worden en hoe het voorkomen kan worden. De aandacht ligt hierin op de direct betrokkenen en de context waarin het probleem zich heeft genesteld.

Pedagogisch klimaat

Het is belangrijk dat er binnen de school een goed pedagogisch klimaat heerst. De basis voor een goed pedagogisch klimaat is: respect voor jezelf, respect voor de ander en respect voor materialen. Of zoals de vertaling naar de leerlingen luidt: zorg voor jezelf, zorg voor de ander en zorg voor materialen.

Het nationaal onderwijsprotocol tegen pesten beoogt via samenwerking de problemen rond pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachtingen van kinderen daadwerkelijk te verbeteren. Een pedagogisch schoolklimaat staat hierin centraal. De Faam heeft het convenant 'Veiligheid in en om de school Zaanstad' ondertekend en handelt hiernaar door de leerlingen van een veilig en positief pedagogisch schoolklimaat te voorzien en in te zetten op de sociale veiligheid. De aanwezigheid van een actueel veiligheidsplan is hier een onderdeel van.

Het team van De Faam brengt jaarlijks meerdere malen de schoolwaarden in algemene zin onder de aandacht van de leerlingen. Hierbij onderscheidt Praktijkschool de Faam een aantal aspecten:

- Het positieve pedagogische klimaat binnen de klas. De docenten zorgen dat er een veilige sfeer heerst in het lokaal, zodat de leerlingen zich kunnen richten op het leren en niet bezig zijn met overleven.
- De voorbeeldfunctie van docenten en medewerkers. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar en waar verschillen worden aanvaard.
- Het welbevinden van de leerling. Tijdens de coachingsgesprekken en contactmomenten tussen leerling en coach wordt ook het welbevinden van de leerling gemonitord.
- Alle medewerkers bieden structuur en veiligheid door aanwezig te zijn bij leswisselingen en toezicht tijdens de pauzes.
- De docenten, de bouwcoördinatoren en het ondersteuningsteam volgen de leerlingen nauwkeurig via het LVS Magister.
- Praktijkschool de Faam heeft voor kwetsbare leerlingen een pauzeklas, waar een docent bij aanwezig is.
- De gedragsverwachtingen en de pauzeregels zijn zichtbaar binnen de school.
- Binnen praktijkschool de Faam is er ruimte om pestgedrag te bespreken binnen het kernteam. Daarnaast is het duidelijk hoe de ondersteuning (zie: School Ondersteuningsprofiel) georganiseerd is.
- Er is een actueel veiligheidsplan aanwezig.
- Praktijkschool de Faam zet zich in voor korte lijnen met ouder(s)/verzorger(s), zodat de signalen van pestgedrag aan elkaar doorgegeven kunnen worden.

Gedragsverwachtingen

1. Je respecteert elkaar en beoordeelt andere leerlingen niet op hun uiterlijk.
2. Je accepteert iedereen zoals hij of zij is.
3. Als je je verveelt, ga dan niet iemand pesten.
4. Als iemand iets niet leuk vindt, moet je ophouden.
5. Als iemand 'nee' zegt, betekent dit altijd 'nee' en nooit 'ja'.
6. Je kunt niet altijd op hulp van anderen rekenen. Als je zelf iets verkeerd hebt gedaan, kunnen mensen je ook niet altijd helpen.
7. Word je gepest, praat er dan thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!
8. Je sluit een andere leerling niet buiten van activiteiten.
9. Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander.
10. Je lacht een andere leerling niet uit en je roddelt niet over andere leerlingen.
11. Je bedreigt elkaar niet en doet elkaar geen pijn.
12. Als je ruzie hebt, probeer het eerst met elkaar uit te praten. Als dit niet lukt, haal dan je coach erbij. Dit wordt niet gezien als klikken!
13. Digitaal pesten, in welke vorm dan ook, is pesten!

Preventieprogramma's

Positive Behavior Support (PBS) is een doelmatige, schoolbrede aanpak binnen De Faam die zich richt op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag. Het doel is het creëren van een positieve, sociale omgeving, die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt.

PBS is een 'kapstok' waaraan alle schoolinterventies en methoden die met gedrag te maken hebben in een school opgehangen kunnen worden. Dingen die goed werken, worden vastgelegd en geïntegreerd in PBS. Deze 'waarden' zijn in alle ruimtes van de school zichtbaar door middel van gedragsmatrix borden. Dit zorgt ervoor dat succesvolle dingen niet verloren gaan.

Naast PBS zijn er bij De Faam meerdere preventieprogramma's ten aanzien van pesten aanwezig. Deze programma's variëren van groepslessen, spreekuren, coaching en interne trainingen. De lessen zijn verdeeld over leerjaar 1, 2, 3 en 4. Het schooljaar wordt op de Faam verdeeld in vier lesperiodes. Indien nodig kunnen lesprogramma's als interventie herhaald worden in hoge leerjaren.

- In blok 1 krijgen de leerlingen van leerjaar 1 het project 'Weerbaarheid'. In dit project wordt er gewerkt vanuit het lespakket van de film *Spijt* (Carry Slee). Daarnaast worden er gesprekken gevoerd met de leerlingen over pesten, wordt er gedrag gespiegeld en op gevoel in gegaan. De docent gebruikt ook het boekje 'De school is van ons'. Hierin wordt de focus gelegd op verschillende culturen en leer je naar jezelf kijken.
- Vanaf het eerste leerjaar krijgen de leerlingen wekelijks gerichte lessen "omgangskunde". Deze volgen zij met hun eigen klas en coach. In deze lessen ligt de focus op 'wie ben ik' en 'hoe ga je met elkaar om'. Daarnaast worden gedragsverwachtingen besproken, de regels die gelden op school en algemene sociale omgangsvormen. In de erop volgende leerjaren wordt verdiepingsmateriaal aangeboden. Er wordt gebruik gemaakt van de volgende lesmethodes:

Leerjaar 1:

- "*Danny*" - gericht op sociale vaardigheden en communiceren.
- Waardelessen vanuit PBS.
- "*Mijn lijf, mijn lief*" - gericht op gezonde seksuele ontwikkeling, het aangeven van grenzen en (het ontwikkelen van) een positief zelfbeeld.
- "*Breingeheim*" - gericht op sociale vaardigheden en persoonlijke ontwikkeling.
- "*LHBTQI*" - gastlessen van COC Amsterdam over geaardheid en acceptatie.

Leerjaar 2:

- “*De school is van ons*” - gericht op sociale vaardigheden, communiceren en reflecteren.
- Waardelessen vanuit PBS
- “*Mijn lijf, mijn lief*” - gericht op gezonde seksuele ontwikkeling, het aangeven van grenzen en (het ontwikkelen van) een positief zelfbeeld.
- “*LOB*” - gericht op het ontdekken van kwaliteiten en vaardigheden. Dit programma wordt aangeboden voor de leerlingen uit de PrO-VMBO pilot.
- “*LHBTQ*” - gastlessen van COC Amsterdam over geaardheid en acceptatie.

Leerjaar 3:

- “*Mijn gevoelens*” - gericht op sociale vaardigheden, communiceren en reflecteren.
- “*Loverboys*” - gericht op loverboyproblematiek, omgaan met relaties en bevorderen van weerbaarheid.
- “*Alcohol & drugs*” - gericht op voorlichting over alcohol en drugs.
- “*Lang leve de liefde*” - gericht op voorlichting over liefde, relaties en seksualiteit.

Leerjaar 4:

- “*Gevoelens*” - gericht op voor sociale vaardigheden, communiceren en reflecteren.
  - “*Lang leve de liefde*” - gericht op voorlichting over liefde, relaties en seksualiteit.
  - “*Zwangerschap en anticonceptie*” - gericht op voorlichting over zwangerschap en anticonceptie.
  - “*Alcohol & drugs*” - gericht op voorlichting over alcohol en drugs.
- Voor de meiden van leerjaar 1 t/m 3 worden er lessen georganiseerd met als uitgangspunt het lesmateriaal ‘Meidenvrij’. Binnen deze lessen wordt de focus gelegd op de rollen die er zijn op school binnen de verschillende meidengroepen. Deze lessen worden gegeven in een kleine, veilige setting met maximaal 8 meiden aangeboden. De jongens krijgen vanaf leerjaar 1 lessen met als uitgangspunt het lesmateriaal van ‘Macho-mannetjes.’
  - Daarnaast krijgen de leerjaren 1 t/m 4 wekelijkse lessen in CUMA en Burgerschap. Hierbij leren de leerlingen hoe zij een goede burger moeten zijn en wat dat van je vraagt in de maatschappij.
  - Elk jaar zullen er bij De Faam 25 spreekuren plaatsvinden met Qpido (Levvel). Alle leerlingen van De Faam worden vanaf leerjaar 1 minimaal 1 keer gezien op het spreekuur. Qpido richt zich op het gebieden liefde, seksualiteit, relaties, diversiteit en het stellen van grenzen. Het belangrijkste doel is dat kinderen geen dader of slachtoffer worden van grensoverschrijdend gedrag. Qpido kan, indien nodig, adviseren of er verder hulp nodig is en mogelijk een hulpverleningstraject aanbieden.

- Naast het vaste spreekuur van Qpido, verzorgen zij ook gastlessen aan leerjaar 1 t/m 4. Thema's van deze gastlessen lopen uiteen, maar het aangeven van grenzen en het vergroten van de weerbaarheid en sociale vaardigheden staan centraal.
- Tijdens de algemene ouderavonden wordt er aandacht besteed aan de gedragsverwachtingen en (digitaal) pesten.
- Hulp voor kinderen en ouders tegen (online) pesten
Kinderen die (digitaal) worden gepest, kunnen hulp vinden op Pestweb.nl en meldknop.nl. Er zijn in de school informatiebrochures aanwezig.

Signaleren van pestgedrag

Signaleren via observaties

Het team van praktijkschool de Faam zorgt dat er op meerdere momenten geobserveerd wordt. Daarmee wordt bedoeld dat de vrije situaties nauw in de gaten gehouden worden door het team. Er is iemand aanwezig op het plein voor schooltijd, tijdens de pauzes en leswisselingen en na schooltijd. Daarnaast observeren docenten de leerlingen ook in hun lessen en volgen de notities in Magister. De coaches pakken eventuele signalen direct op en gaan in gesprek met de leerling en/of anti-pestcoördinator.

Signaleren via screening

Na de herfstvakantie wordt er van de onderbouw klassen een sociogram gemaakt. Opvallende zaken worden met de coach en/of ondersteuningsteam besproken. Praktijkschool de Faam neemt jaarlijks bij alle leerlingen uit leerjaar 1 t/m 4 de School Attitude Questionnaire Internet af in januari. Als er opvallende gegevens uit de SAQI komen worden deze met de desbetreffende coach besproken. De coach bespreekt het vervolgens met de betreffende leerling en eventueel met ouder(s)/verzorger(s). Mogelijk volgen er nog andere interventies. Bijzonderheden worden opgenomen in het OPP (Ontwikkel Perspectief Plan), en/of er worden leerdoelen opgesteld in het IOP (Individueel Ontwikkel Perspectief).

Signalen van de leerling

Veranderend gedrag of afwezigheid van de leerling kan een signalering van pesten zijn. Opvallende kenmerken als; spijbelen, ziek melden, teruggetrokken houding, negatieve aandacht vragen, zit vaak alleen, maar ook agressie. Wanneer deze signalen naar voren komen wordt het ondersteuningsteam betrokken.

Signalen van ouder(s)/verzorger(s)

Tijdens de algemene ouderavond wordt er aandacht besteed aan deze signalen en de rol die Praktijkschool de Faam graag ziet bij ouder(s)/verzorger(s). Het is van belang dat ouder(s)/verzorger(s) de school op de hoogte brengen van de signalen, zodat er actie ondernomen kan worden. Praktijkschool de Faam verwacht dat ouder(s)/verzorger(s) signalen van veranderend gedrag of het niet naar school willen, doorgeven aan de school. Dit zodat de school hierin acties kan ondernemen.

Stappenplan

Dit gedeelte van het pestprotocol beschrijft hoe pestgedrag gemeld wordt, wat de regels zijn omtrent pesten, hoe ouders en leerlingen geïnformeerd worden en wat de stappen zijn die de school zet. Het hieronder weergegeven actieplan is een algemene leidraad; er wordt altijd per situatie bekeken welke maatregelen het meest passend zijn.

Melding van pestgedrag

Een leerling die bij op school meldt dat hij/zij door andere leerlingen wordt gepest, wordt serieus genomen. De leerling kiest zelf bij wie hij melding doet. Dit kan bij de coach, maar ook bij de coördinator O&B, bouwcoördinatoren, SMW, of eXtra (trajectgroep). De coach en de leerling kunnen pestgedrag bespreekbaar maken tijdens de coaching gesprekken.

Alle docenten zijn alert op pestgedrag en melden dit bij de desbetreffende coach van de leerling. Ouder(s)/verzorger(s) wordt verzocht om melding te maken als hun zoon/dochter thuis komt met het verhaal over het zelf gepest worden of over pestgedrag binnen de groep. Hier kan dan ook weer melding van worden gemaakt bij de school.

De Faam verwacht van iedere docent /coach dat zij pesten signaleert en adequaat reageert. Een docent neemt duidelijk stelling.

- Indien er door een docent pesten is gesignaleerd, geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij dergelijk gedrag afkeurt.
- Hij probeert de oorzaak te achterhalen, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
- Hij probeert het invoelend vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten.

Wanneer het pesten ondanks deze inspanningen doorgaat of opnieuw de kop op steekt, wordt het gedrag bij de coach gemeld en wordt het stappenplan van het anti-pestprotocol ingezet.

Stappenplan

1. Wanneer er melding is gemaakt van het pestgedrag, zal er een gesprek volgen met de betrokken leerlingen onder leiding van de coach. Dit is een waarschuwend gesprek. Er worden in dit gesprek afspraken gemaakt en doelen gesteld. De afspraken die worden gemaakt met de leerlingen worden op papier gezet, met daar ook bij beschreven binnen welke tijd de afspraken worden nageleefd (4 weken). In Magister wordt er een incident aangemaakt, betreffende pesterijen. De ouders(s) / verzorger(s) van beide partijen worden ingelicht. De politie wordt geïnformeerd als er sprake is van strafbare feiten. De coach informeert de anti-pestcoördinator. Een aanmelding bij het IOT (interne ondersteuningsteam) kan volgen aan de hand van het gesprek.

2. Na de periode die met elkaar was afgesproken, wordt er door de anti-pest coach gecontroleerd of de doelen zijn gehaald en alle afspraken zijn nagekomen. Als er weer pestincidenten voorkomen, worden deze vastgelegd en door de coach doorgegeven aan de anti-pestcoördinator. Er komt een tweede gesprek met de pester(s) en de anti-pestcoördinator. In dit gesprek worden de gemaakte afspraken herhaald en (eventueel) nieuwe afspraken gemaakt. De leerlingen krijgen na dit gesprek 2 weken om hun gedrag aan te passen. Ouder(s)/verzorger(s) worden telefonisch op de hoogte gesteld van het gesprek en krijgen een kopie van het gespreksverslag.

3. Na de tweede periode die met elkaar was afgesproken, wordt er gecontroleerd of de doelen zijn gehaald en alle afspraken zijn nagekomen. Als er weer pestincidenten voorkomen, worden deze vastgelegd in Magister. De anti-pestcoördinator checkt de stand van zaken bij de gepeste leerling, ouder(s)/verzorger(s) en bij de coach. Als het pestgedrag niet stopt, komt er een derde gesprek met de pesters en hun ouder(s)/verzorger(s) op school. Dit gesprek vindt plaats onder leiding van de schoolleiding en het ondersteuningsteam. Wanneer de school de ouders kan betrekken kunnen zij hun kind aanmoedigen niet mee te pesten maar stelling te nemen. Daarbij kunnen zij een luisterend oor bieden en hun kind aanmoedigen thuis te praten. Pesters krijgen opnieuw 2-4 weken om hun gedrag aan te passen.

Er kan op dat moment ook gekozen worden om direct begeleiding binnen school (eXtra) of externe hulpverlening in te zetten, om het gedrag van de pester te laten veranderen. Er wordt eventueel toestemming gevraagd om de leerling te bespreken in het Extern Advies Team (EAT). Daarnaast worden er (pedagogische) maatregelen genomen tegen de pesters. In Magister wordt er een incident aangemaakt, betreffende pesterijen. De coach licht de anti-pestcoördinator in, die vervolgens de aanpak bijstelt en de samenhang bewaakt tussen de afgesproken interventies.

4. Er wordt na 4 weken gecontroleerd of de doelen zijn gehaald en alle afspraken zijn nagekomen. Als er weer pestincidenten voorkomen, worden deze vastgelegd. De anti-pestcoördinator checkt de stand van zaken bij de gepeste leerling, ouder(s)/verzorger(s) en bij de mentor.

5. Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, wordt een (interne) schorsing aan de pesters opgelegd door de schoolleiding. Wanneer deze niet in een eerder stadium zijn ingezet, zal er op dit punt door het ondersteuningsteam verplichte begeleiding/hulpverlening worden ingezet om alsnog tot gedragsverandering te komen. De schoolleiding informeert de anti-pestcoördinator. De anti-pestcoördinator stelt de gekozen aanpak bij en herhaalt eventueel eerder genomen stappen.

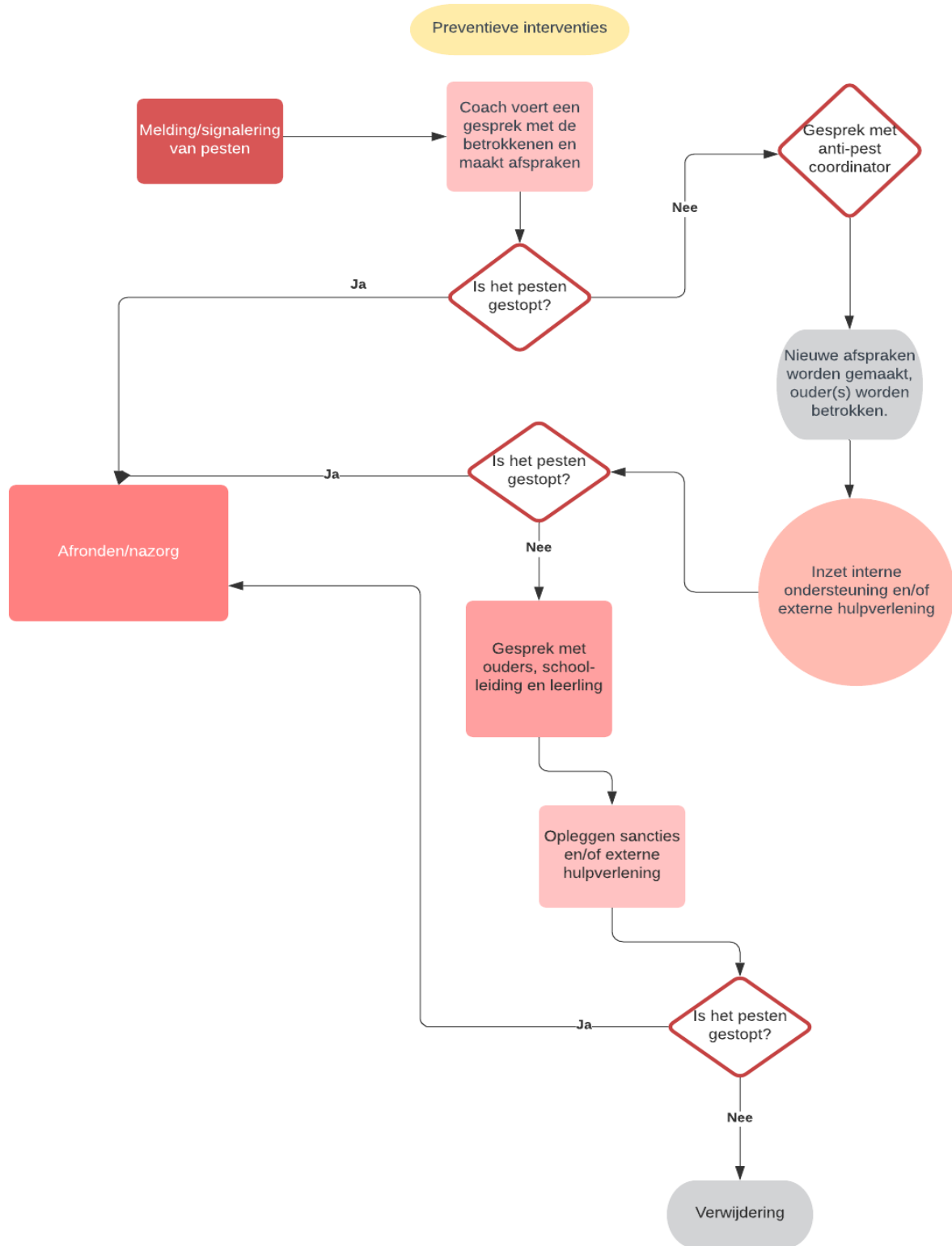
6. Indien het pestgedrag ondanks alle ingezette interventies aanhoudt, kan de school overgaan tot verwijdering van de pesters. Hierbij volgt de schoolleiding het protocol schorsing en verwijdering. De anti-pestcoördinator wordt geïnformeerd door de schoolleiding.

Aanvullingen digitaal pesten

- Bij digitaal pesten is het van belang dat het stappenplan snel in werking wordt gezet.
- Het is belangrijk dat iedereen de wetgeving kent omtrent digitaal pesten.
- Mediawijsheid is van belang bij zowel leerlingen als ouders; zie preventieprogramma's.
- Het is mogelijk de online meldknop voor cyberpesten te gebruiken. www.meldknop.nl
- Als school inzetten op positief gebruik van sociale media.
- Leerlingen maken tijdens de lessen geen gebruik van hun mobiele telefoon.

Stroomschema stappenplan

Stroomschema pestprotocol Praktijkschool De Faam 20-21

Borging

Om ervoor te zorgen dat dit pestprotocol een levend document blijft, is de borging belangrijk. Dit document moet elk jaar geëvalueerd worden, waarbij de landelijke ontwikkelingen gevolgd worden. De laatste ontwikkelingen zijn dat iedere school een vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator moet aanstellen. Bij Praktijkschool De Faam zijn de vertrouwenspersonen: mw. M. Meulenkamp en dhr. P. Versteeg. De anti-pestcoördinator is mw. S. Verwindt.

Daarnaast is het verplicht dat iedere school zorg draagt voor een sociaal veilige school. Dit doet De Faam door zich verder te ontwikkelen in de PBS werkwijze, een preventieve aanpak in de basisondersteuning en de aanwezigheid van een actueel veiligheidsplan en schoolondersteuningsprofiel. Ieder jaar publiceert de Inspectie van het Onderwijs het rapport: De Staat van het Onderwijs. In dit rapport staat een overzicht van de trends en ontwikkelingen in het onderwijs, ook met betrekking op de sociale veiligheid. De inspectie brengt in het rapport van 2022 de volgende thema's naar voren, die voor scholen van belang zijn om de sociale veiligheid te waarborgen:

- De afgelopen jaren constateert de inspectie dat er een toename is van gedragsproblematiek, vooral op het gebied van pesten via sociale media. De COVID-19 periode heeft leerlingen hierheen geen goed gedaan. Er is meer en vaker sprake van internaliserende problematiek bij leerlingen en leerlingen brengen steeds meer tijd door online. Volgens de inspectie blijkt uit een (landelijk) afgenomen onderzoek dat 17% van de leerlingen binnen het voortgezet onderwijs zich wel eens onveilig voelt op school. 4% geeft aan zich gediscrimineerd te voelen en 5% zegt bang te zijn voor medeleerlingen. In het onderzoek hebben leerlingen van de praktijkschool vaker aangegeven hulp te krijgen van school dan leerlingen met een ander schooladvies.

De Faam heeft als uitgangspunt dat de sleutel voor het beter omgaan met de gedragsproblematiek, het vergroten van de competenties van de leerlingen en onderwijsgeevenden is. Medewerkers binnen het onderwijs (of volwassenen in het algemeen) lopen veelal achter in de digitale wereld van jongeren. De ontwikkelingen in apps, sociale media en andere manieren om met elkaar te communiceren gaan soms te snel om bij te houden.

Aandachtspunten voor De Faam binnen het beleid rondom pesten is het onderzoeken en bijhouden van de digitale ontwikkelingen bij jongeren, zodat zij hierop adequaat kan handelen. Samenwerking met externe partners zoals Level, Halt, jeugdteams en Qpido is hierin van grote waarde. Praktijkschool De Faam zal in schooljaar 2022-2023 een erkende anti-pestmethodiek kiezen en betrokken medewerker(s) hierin scholen.

Klachtenregeling

Indien de ouders van het gepeste of het pestende kind vinden dat de school onvoldoende of onjuist gehandeld heeft, of indien naar de mening van de ouders niet het gewenste resultaat is bereikt, kunnen zij via de schoolleiding een klacht. De schoolleiding kan ouder(s)/verzorg(er)s doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersonen van ZAAM. De algemene klachtencommissie kan worden benaderd als alle mogelijkheden van beklag binnen de school niet hebben geleid tot een acceptabele oplossing. De contactgegevens van de vertrouwenspersonen en de externe klachtencommissie staan in de schoolgids en op de website vermeld.

<https://www.zaam.nl/over-zaam/klachten-en-integriteit/>